

Jaarrekening 2019

Stichting Alde Fryske Tsjerken

Inhoudsopgave

Verslag van het Bestuur	3
Balans per 31 december 2019	5
Staat van baten en lasten 2019	6
Grondslagen voor opstelling van de jaarrekening	7
Toelichting op de balans per 31-12-2019	9
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	14
Toelichting op de staat van baten en lasten 2019	15
Overige gegevens	23
Verklaring van de accountant	24
Bijlage Overzicht Kerkgebouwen, klokkenstoelen	28

Verslag van het bestuur

Doelstelling

In de statuten van de stichting Alde Fryske Tsjerken is de doelstelling in artikel 2 als volgt vastgelegd:

- 1 De stichting heeft ten doel het herstel en de instandhouding van uit historisch oogpunt belangwekkende kerkgebouwen met aan- en toebehoren in de provincie Fryslân en het wekken van publieke belangstelling voor dergelijke gebouwen, en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
- 2 De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door:
 - a. Het verwerven, bewaren, herstellen, restaureren en beheren van de in lid 1 bedoelde kerkgebouwen met aan- en toebehoren;
 - b. Het gebruiken of doen gebruiken van de bedoelde gebouwen met aan- en toebehoren op passende wijze;
 - c. Het geven van adviezen en verstrekken van inlichtingen betreffende beheer, herstel en instandhouding van de in lid 1 bedoelde gebouwen met aan- en toebehoren;
 - d. Het maken van propaganda en het doen verschijnen van geschriften en boekwerken betreffende gebouwen als in lid 1 bedoeld;
 - e. Andere wettige middelen.

Activiteiten

In het kader van de onderhoudsplanning zijn in 2019 voor € 756.677 (2018: € 846.829) aan werkzaamheden voor diverse kerken verricht, waaronder de afrondende werkzaamheden voor de kerk van Dedgum ad € 231.068 (2018: € 449.148). De eindstand voor het restauratieproject 'Dedgum' is vastgesteld op € 720.832.

Het aantal kerken in beheer bij de stichting is in 2019 uitgebreid met één tot een totaal van 53 objecten. Het betreft hier de overdracht van de kerk van Wânswert.

Verder zijn in onze kerken in 2019 tal van activiteiten uitgevoerd; in het jaarverslag 2019 van de stichting is verder gerapporteerd over de activiteiten.

Exploitatiesaldo

Het exploitatiesaldo over het boekjaar 2019 is uitgekomen op een bedrag van € 1.268.795. In de resultaatverdeling binnen het eigen vermogen betekent dit dat: a) € 267.630 is toegevoegd aan de algemene reserve en b) € 1.001.165 is toegevoegd aan bestemmingsfondsen.

Baten

De totale baten ad € 3.288.622 zijn beïnvloed door incidentele baten; zo zijn er o.a. activa ter waarde van € 1.214.250 ontvangen ten behoeve van de instandhouding van de bovengenoemde kerk van Wânswert. Ook is een bedrag van € 612.031 ingeboekt uit nalatenschappen en legaten. Voor de dekking voor onderhoud en restauraties is als bate verwerkt een bedrag van € 756.677. De provincie Fryslân droeg een boekjaarsubsidie bij van € 271.500. Uit herwaardering van grond is er conform fiscale richtlijnen een waardevermindering ingeboekt van € 152.000. Uit giften van donateurs en overige inkomsten is een bedrag binnengekomen van € 590.033.

Ter identificatie
Omnyacc In Control B.V.

Lasten

De totale lasten ten bedrage van € 2.019.828 zijn als volgt inzichtelijk te maken:

- Besteed aan de doelstellingen € 1.439.660 waarbinnen de stichting een bedrag heeft verantwoord van € 756.677 als onderhouds- en restauratiekosten voor de kerken. Voor exploitatie van de kerken is een bedrag uitgegeven van € 301.568. In 2019 is verder een bedrag van € 381.415 uitgegeven voor dekking van tekorten op nieuwe aangenomen onderhouds- en restauratieprojecten. Van dit bedrag van € 381.415 wordt € 256.124 weer gedekt door het instandhoudingsfonds Wânswert. Het project 'restauratie Augsbuurt' vereiste een dekking-bedrag van € 129.583.
- Werving van baten € 114.713 (€ 69.961 in 2018). Extra inzet werd gevraagd voor de openingsactiviteiten voor met name Dedgum ten bedrage van € 21.053 en het voorsorteren voor het jubileum 2020 ten bedrage van € 25.502.
- Beheer en administratie € 465.456; dit niveau komt nagenoeg overeen met de prognose.

Overige belangrijke ontwikkelingen na 31-12-2019

Zoals bij iedere jaarovergang het geval is, vinden er gesprekken met 'kerken' plaats over overname. Zo ook nu. Nog niet bekend is wat de einduitkomsten zullen zijn, maar dat die in geval van overname impact op de organisatie zowel organisatorisch als financieel zullen hebben, is evident.

Het onderhoudsbeheersysteem is in 2019 verder gevuld met relevante data; dit is echter ultimo 2019 nog niet geheel afgerond, waarmee de afstemming met het financiële systeem in 2020 verder vorm gaat krijgen.

Ter identificatie
Omnyacc In Control B.V.

Balans per 31 december 2019

(bedragen x €)

	31-12-2019	31-12-2018
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.352.968	1.325.200
Financiële vaste activa	494.611	414.143
Totaal vaste activa	2.847.579	1.739.343
Vlottende activa		
Voorraden	1	1
Vorderingen en overlopende activa	57.180	111.978
Liquide middelen	7.174.820	6.939.122
Totaal vlottende activa	7.232.001	7.051.101
Totaal activa	10.079.580	8.790.444
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	335.329	1.596.797
Bestemmingsfondsen	8.417.082	5.886.818
Totaal eigen vermogen	8.752.410	7.483.615
Langlopende schulden	0	0
Onderhanden projecten	1.083.772	867.879
Kortlopende schulden en overlopende passiva	243.397	438.952
Totaal passiva	10.079.580	8.790.446

Staat van baten en lasten 2019

(bedragen x €)

	2019	2018
Baten		
Baten uit eigen fondsenwerving	821.533	942.265
Baten voor onderhoud en restauraties		
<i>Subsidie Rijksdienst Cultureel Erfgoed</i>	209.386	121.553
<i>Subsidie Provincie Fryslân</i>	148.490	292.992
<i>Cultuurfondsen etc.</i>	212.346	258.755
<i>Eigen bijdrage</i>	<u>186.455</u>	<u>173.528</u>
	756.677	846.828
Subsidie provincie Fryslân - basisorganisatie	271.500	268.300
Inkomsten uit eigen bezit	200.923	165.871
Baten uit beleggingen	-26.551	255.315
Overige baten	1.264.539	405.125
Totaal van de baten	<u>3.288.622</u>	<u>2.883.704</u>
Lasten		
Besteed aan doelstellingen	1.439.660	1.022.588
Werving baten	114.713	69.961
Beheer en administratie		
<i>Personeelskosten</i>	311.171	294.772
<i>Huisvestingskosten</i>	35.081	35.652
<i>Afschrijvingskosten</i>	15.878	14.260
<i>Bestuurskosten</i>	17.894	13.959
<i>Adviseurskosten</i>	49.204	45.102
<i>Overige kosten</i>	<u>36.227</u>	<u>34.833</u>
	465.456	438.578
Totaal van de lasten	<u>2.019.828</u>	<u>1.531.127</u>
Saldo van baten en lasten	<u>1.268.795</u>	<u>1.352.576</u>
Verwerking van het saldo van baten en lasten		
toevoeging + / onttrekking -		
<i>Algemene reserve</i>	267.630	1.050.912
<i>Bestemmingsfondsen</i>	<u>1.001.165</u>	<u>301.664</u>
<i>Totaal verwerking van het saldo van baten en lasten</i>	<u>1.268.795</u>	<u>1.352.576</u>

Grondslagen voor opstelling van de jaarrekening

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 (Organisaties zonder winststreven). De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Begrotingscijfers worden niet vermeld aangezien de stichting deze niet als taakstellend instrument gebruikt.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden met uitzondering van grond en van de kerken gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Afschrijving vindt plaats vanaf het moment van ingebruikneming.

De kerken worden gewaardeerd tegen een prijs van € 1,- per kerk.

Grond, veelal verkregen in het kader van een overname van een kerk, wordt conform de jaarverslaggevingsrichtlijnen gewaardeerd tegen de actuele waarde¹. Deze actuele waarde wordt benaderd via de actuele inkoopprijs voor grond door middel van toepassing van de regels voor *de waardering van verpachte gronden in box 3* zoals deze door de Belastingdienst worden gehanteerd. In deze waardering is rekening gehouden met de verpachte staat, zowel eindig als niet-eindig.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verwerkt.

Gelet op de langjarige doelstellingen van de Stichting is het beleggingsbeleid overwegend behoudend. De aan de Stichting toevertrouwde middelen worden in hoofdzaak risicomijdend belegd (2/3 deel van vermogenspositie); dit kan in de vorm van obligaties, beleggingen in obligatie-indexfondsen, bank- en spaarsaldi of deposito's en grond. Het resterende 1/3 deel kan risicodragend worden belegd met deze restrictie: de beleggingen dienen bij voorkeur te bestaan uit zgn. wereld-indexfondsen (in principe belegd in € en zo mogelijk ex-UK), dit om valutarisico's te vermijden. Extra aandacht dient er bij beleggingen in derivaten te zijn voor de kwalificaties voor verantwoord beleggen ten aanzien van milieu, maatschappij en goed bestuur ofwel het gaat om zgn. ESG-fondsen (Environmental, Social en Governance). Dergelijke fondsen zijn inmiddels beschikbaar en passen qua doelstelling bij de maatschappelijke doelstelling van SAFT om duurzaam behoud en gebruik van kerken te bewerkstelligen.

Onderhanden projecten

De onderhanden projecten worden in de boekhouding verwerkt vanaf het moment dat het zicht op uitvoering ervan ontstaat (het uitvoeringsvoornemen c.q. de uitvoeringsverplichting). Basis is de zo nauwkeurig mogelijk opgestelde projectbegroting, die in de balans wordt opgenomen:

- *Debet* als projectfinanciering, veelal direct opgesplitst in de financieringstoezeggingen van participerende partijen (b.v. overheden, fondsen, de eigen bijdrage van de Stichting etc.). De eigen bijdrage van de Stichting wordt in het eerste boekjaar van het onderhanden project volledig in de exploitatie verwerkt, en wordt daarmee als last

¹ De actuele waarde is een andere dan de verkrijgingswaarde van de grond in het verleden omdat de verkrijging onderdeel was van de meegeefsom van de kerk voor onderhoud e.d.

voor het eerste boekjaar / projectjaar beschouwd; deze last wordt ten laste van het eigen vermogen gebracht via de resultaatverwerking.

- *Credit* als projectbegroting, zijnde de maximale hoogte van de nog uit te voeren werkzaamheden. Op basis van de in het boekjaar aan het project bestede kosten wordt een overeenkomstig bedrag als bate in de exploitatie verantwoord.

Waardering op de balans vindt plaats op basis van nog uit voeren werkzaamheden onder aftrek van de nog te ontvangen subsidies en andere bijdragen op basis van de toezeggingen.

Afhankelijk van de aard van het saldo van *Onderhanden projecten* wordt deze post opgenomen aan de actiefzijde of de passiefzijde van de balans.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Eigen vermogen – algemene reserve

De algemene reserve dient ter dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de Stichting bij een eventuele beëindiging van activiteiten in de toekomst aan haar verplichtingen kan blijven voldoen. Overigens is een dergelijke beëindiging van activiteiten niet voorzien nog verwacht, de stichting werkt vanuit een continuïteit-doelstelling. Het doel is een reservering aan te houden van ca. 0,5 keer de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. De kosten van de werkorganisatie werden voor 2019 berekend op afgerond € 880.000.

Eigen vermogen - bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen met name door derden verstrekte middelen waarvan door de verstrekker de bestemming is aangegeven. Dit betreft onder meer bedragen die zijn ingebracht bij overname van een object, de zogenaamde 'meegeefsommen', alsook specifieke donaties voor onderhoud, restauraties e.d.

Baten en lasten

Baten en lasten worden verantwoord in het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor giften en nalatenschappen betekent dit dat ze in aanmerking worden genomen in het jaar waarin ze worden ontvangen, of als de aard en omvang voldoende duidelijk is.

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen of met deze voorwaarde zijn verkregen, worden afzonderlijk vermeld in de toelichting op de staat van baten en lasten, onder vermelding van de aard van de bestemming.

Verplichtingen, verliezen op projecten en andere mogelijke lasten die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De begrotingscijfers zijn niet vermeld in de jaarrekening omdat deze niet als belangrijk stuurmiddel worden gebruikt voor de beheersing van de activiteiten.

Toelichting op de balans per 31-12-2019

Materiële vaste activa

(bedragen x €)

	Kerken	overige gebouwen	Grond	overige bedrijfs-middelen	Totaal
<i>Stand per 31-12-2018</i>					
Aanschafwaarde	52	85.516	1.212.754	80.342	1.378.664
cumulatieve afschrijvingen	0	-11.395	0	-42.071	-53.467
boekwaarde 31-12-2018	52	74.121	1.212.754	38.271	1.325.197
<i>Mutaties aanschafwaarde</i>					
Investerings / verkrijgingen	1	0	1.214.250	0	1.214.251
Herwaardering via staat van baten en lasten	0	0	-152.000	0	-152.000
Desinvesteringen / buiten gebruik	0	0	-18.606	0	-18.606
	1	0	1.043.644	0	1.043.645
<i>Mutaties afschrijvingen</i>					
Afschrijvingen	0	2.844	0	13.030	15.873
Desinvesteringen / buiten gebruik	0	0	0	0	0
	0	2.844	0	13.030	15.873
<i>Stand per 31-12-2019</i>					
Aanschafwaarde	53	85.516	2.256.398	80.342	2.422.309
cumulatieve afschrijvingen	0	-14.239	0	-55.101	-69.340
boekwaarde 31-12-2019	53	71.277	2.256.398	25.241	2.352.968
afschrijvingspercentages	0	3,33	0	10/20/25	

In 2019 is één kerk verworven: Wânswert. Een complete lijst van alle objecten in eigendom is als bijlage op pagina 28 opgenomen. In dat overzicht is ook duidelijk aangegeven wat de *staat van onderhoud* is. Ten aanzien van object 01 Augsbuurt: er is een restauratie in voorbereiding, mede in verband met (verdere) verzakkingen in 2018, waarschijnlijk ontstaan door de uitzonderlijke droge zomer. Uitvoering is voorzien in 2020.

Onder *mutaties aanschafwaarde* bij 'grond' zijn drie onderdelen opgenomen:

- Bij *investerings / verkrijgingen* zijn opgenomen de percelen cultuurgrond (in totaal 33 ha) die in 2019 zijn verworven in de combinatie met de overname van de kerk van Wânswert. De waarde ervan is ingebracht als instandhoudingsfonds en als zodanig ook verwerkt. Met deze verkrijging in 2019 is de totale oppervlakte van 'grond' op de balans gestegen tot 63,8 ha.
- Grond is in 2019 conform de toepassing van de waarderingsgrondslagen en richtlijnen Belastingdienst in waarde gedaald met € 152.000.
- Uit de overgenomen grond in Wânswert is één perceel doorverkocht, conform een reeds in gang gezette verkoopafpraak.

In 'overige gebouwen' is sinds 2015 opgenomen het nevengebouw 'De Voorhof' te Huizum, nabij de kerk gelegen.

Financiële vaste activa

(bedragen x €)

	Boek- waarde 31-12-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Waarde- mutaties	Boek- waarde 31-12-2019
Participaties Zeewind	69.961	0	0	-4.908	65.053
Aandelen via indexfondsen	344.183	0	0	85.374	429.557
Totaal	<u>414.144</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>80.466</u>	<u>494.611</u>

In het kader van het beleggingsbeleid (zie ook de paragraaf *Grondslagen voor opstelling van de jaarrekening*) om via risicodragende beleggingen te komen tot een hoger rendement op de eigen middelen, zijn in 2019 echter geen nieuwe aankopen gedaan. De koerswinst van € 80.466 is via de exploitatierekening verwerkt.

Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x €)

	31-12-2019	31-12-2018
BTW verrekeningen	19.192	75.568
Depotbedrag PostNL	650	650
Premie pensioenverzekering	2.175	0
Vooruitbetaalde bedragen - algemeen	3.359	2.665
Overige vorderingen	31.803	33.095
	<u>57.180</u>	<u>111.978</u>

Liquide middelen

(bedragen x €)

	31-12-2019	31-12-2018
Spaarrekeningen	6.402.360	6.595.610
Rekeningen Courant	770.235	341.130
Kas	2.225	2.381
	<u>7.174.820</u>	<u>6.939.121</u>

Ter identificatie
Omnyacc In Control B.V.

Eigen Vermogen

(bedragen x €)

	<i>Stand per 31-12-2018</i>	<i>resultaat</i>	<i>herschik- king 2019</i>	<i>Stand per 31-12-2019</i>
<i>Algemene reserve</i>	1.596.797	267.630	-1.529.098	335.329
<i>Bestemmingsfondsen</i>	5.886.818	1.001.165	1.529.098	8.417.082
Totaal eigen vermogen	7.483.615	1.268.795	0	8.752.410

De normering voor de *algemene reserve* is door het bestuur van de SAFT herijkt naar een niveau van ca. 0,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie; voor 2019 bedroegen die ca. € 880.000. De *algemene reserve* staat nu op ca. 40% van de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Het financieel beleid ten aanzien van de noodzakelijke opbouw en verdere uitbouw van de instandhoudingsfondsen voor de kerken leidt, zoals ook in 2018 het geval was, in dit boekjaar wederom tot een verdere herschikking, die in een aparte kolom zichtbaar is gemaakt.

Binnen het eigen vermogen zijn de bewegingen binnen de groep bestemmingsfondsen als volgt:

Bestemmingsfondsen

(bedragen x €)

	<i>Stand per 31-12-2018</i>	<i>toe- voegingen</i>	<i>ont- trekkingen</i>	<i>herschik- king 2019</i>	<i>Stand per 31-12-2019</i>
<i>Instandhoudingsfondsen</i>	5.196.282	1.330.180	390.147	1.492.521	7.628.837
<i>Fonds diverse doeleinden</i>	690.536	94.167	33.035	36.577	788.245
Totaal bestemmingsfondsen	5.886.818	1.424.347	423.182	1.529.098	8.417.082

In de groep *Instandhoudingsfondsen* is een belangrijke 'toevoeging' de meegeefsom van € 1.242.785 bij de overname van de kerk van Wânswert: deze meegeefsom is geheel tot stand gekomen in de vorm van 33 ha verpachte grond. Bij de onttrekkingen zijn bedragen ingezet voor een aantal van onze kerken, met name in Wânswert was een bedrag nodig van € 313.493 voor vooraf afgesproken onderhoudsprojecten.

De hiervoor genoemde herschikking 2019 is vastgesteld aan de hand van de huidige ruimte binnen de algemene reserve. Als basis voor de voorlopige richtlijn wordt aangehouden de dekking van de jaarlast voor onderhoud van een kerk. Het theoretisch 'aantal jaarlasten' kon zo voor ultimo 2019 worden bepaald op in ieder geval 26,5 jaar.

Bij de *fondsen voor diverse doeleinden* bestaan de toevoegingen uit diverse stortingen zoals bijvoorbeeld de giften ten behoeve van het jubileum van de stichting in 2020 van € 27.218, toevoegingen van € 35.411 aan de spaardoelreserves van de plaatselijke commissies en een nieuw onderhoudsfonds voor de restauratie van Ferwoude ad € 49.514. Uit de reeks van onttrekkingen aan het *fonds voor diverse doeleinden* valt op het bedrag van € 25.502 ten behoeve van de voorbereidingen voor het 50-jarigjubileum van de stichting.

Langlopende schulden

(bedragen x €)

	Foudgum	Wetsens	Totaal
Hoofdsom	15.000	67.754	82.754
afgelost t/m 2018	15.000	54.203	69.203
Restschuld 31-12-2018	0	13.551	13.551
aflossing 2019	0	13.551	13.551
Restschuld 31-12-2019	0	0	0

Balanspresentatie

<i>Langlopend 31-12-2018</i>	0	0	0
<i>Langlopend 31-12-2019</i>	0	0	0

<i>Kortlopend 31-12-2018</i>	0	13.551	13.551
<i>Kortlopend 31-12-2019</i>	0	0	0

Onderhanden werk

(bedragen x €)

	<i>saldo</i> 31-12-2019	<i>saldo</i> 31-12-2018
<i>Onderhoudsprojecten</i>	735.341	716.672
<i>Overige projecten</i>	348.431	151.205
<i>Totaal</i>	1.083.772	867.877

De vorenstaande tabel is een saldering van enerzijds de financiering van de projecten (m.a.w. de projectdebiteuren) en anderzijds de nog uit te voeren werkzaamheden; hieronder volgt de specificatie.

Onderhanden werk

(bedragen x €)

	31-12-2019			31-12-2018		
	<i>openstaande projectdebiteuren</i>	<i>nog uit te voeren werkzaamheden</i>	<i>saldering</i>	<i>openstaande projectdebiteuren</i>	<i>nog uit te voeren werkzaamheden</i>	<i>saldering</i>
<i>Onderhoudsprojecten</i>	1.171.134	1.906.475	735.341	1.373.458	2.090.132	716.673
<i>Overige projecten</i>	300.925	649.355	348.431	347.734	498.939	151.205
<i>Totaal</i>	1.472.058	2.555.830	1.083.772	1.721.192	2.589.070	867.878

De tabel laat zien dat zowel voor de groep *onderhoudsprojecten* (BRIM/SIM) alsook voor de groep *overige projecten* de saldering positief uitpakt: voor de projectuitvoering zijn voldoende liquide

middelen binnengekomen om het tempo van de uitgaven / bestedingen te kunnen accommoderen; van belang blijft strak te sturen op de invordering van de gedane toezeggingen voor de projecten.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

(bedragen x €)

	31-12-2019	31-12-2018
Aflossingen komend jaar op langlopende leningen	0	13.551
Crediteuren	55.692	202.916
Reservering vakantieuitkering	7.642	6.665
Reservering vakantieuitkering - soc. lasten	1.499	1.395
Reservering eindejaarsuitkering	412	0
Te betalen salarissen	0	-567
Loonheffingen en sociale premies	15.729	18.515
Premie pensioenverzekering	0	3.305
Vooruitontvangen donaties en overige bedragen	18.963	17.958
Vooruitontvangen Provincie Fryslân	67.000	134.000
Overige schulden en overlopende passiva	76.461	41.213
Totaal kort lopende schulden en overlopende activa	243.397	438.951

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurovereenkomsten

Er is een huurcontract voor onbepaalde tijd afgesloten voor Emmakade 59 te Leeuwarden, eerste etage oostvleugel. Op 31 december 2019 bedroeg de jaarlijkse huur € 19.601.

Er is een huurcontract tot en met 31 december 2019 (met automatische verlenging) voor opslagruimte in Dokkum. De jaarhuur bedraagt € 6.501.

Voor de kopieermachine neemt de stichting deel in een gezamenlijk contract (met collega-instellingen in het kantoor Emmakade 59 te Leeuwarden) met de leverancier, welke contract eindigt in 2020.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2019

BATEN

Om te beginnen wordt een samenvattende tabel van de baten op hoofdlijnen gegeven, waarna op de diverse onderdelen nader wordt ingegaan.

Baten	(bedragen x €)	
	2019	2018
Baten uit eigen fondsenwerving	821.533	942.265
Dekking voor onderhoud / restauraties	756.677	846.827
Subsidie Provincie Fryslân	271.500	268.300
Inkomsten uit eigen bezit	200.923	165.871
Baten uit beleggingen	-26.551	255.315
Overige baten	1.264.539	405.125
<i>Totaal van de baten</i>	<u>3.288.622</u>	<u>2.883.703</u>

Baten uit eigen fondsenwerving	(bedragen x €)	
	2019	2018
Bijdragen van donateurs	102.987	98.720
Nalatenschappen en legaten	612.031	679.528
Giften - algemeen	44.518	62.521
Giften - met bestemming	60.592	97.064
Giften - kerken helpen kerken	0	1.000
Overige baten	1.406	3.432
<i>Totaal van de baten</i>	<u>821.533</u>	<u>942.265</u>

Bijdragen van donateurs

De stand van het aantal donateurs was op 31-12-2019: 3.710 (stand 31-12-2018: 3.709).

Aantal nieuwe donateurs in 2019: 167 (2018: 169).

Aantal opzeggingen 2019: 170 (2018: 273).

Dekking voor onderhoud / restauraties

(bedragen x €)

	2019	2018
Onderhoudsprojecten (BRIM/SIM)	430.284	203.829
Overige projecten	326.393	643.000
<i>Totaal van de dekking</i>	<u>756.677</u>	<u>846.830</u>

Subsidie Provincie Fryslân

(bedragen x €)

	2019	2018
Budgetsubsidie Provincie Fryslân	271.500	201.300
Aanvullende subsidies	0	67.000
<i>Totaal subsidie provincie Fryslân</i>	<u>271.500</u>	<u>268.300</u>

Het betreft hier de boekjaarsubsidie; dit is gerelateerd aan een aantal kostenposten van de werkorganisatie SAFT.

Inkomsten uit eigen bezit

(bedragen x €)

	2019	2018
Verhuuropbrengsten en overig	192.068	155.900
Grafrechten	8.855	9.971
<i>Totaal inkomsten uit eigen bezit</i>	<u>200.923</u>	<u>165.871</u>

Het betreft hier de jaarlijkse verhuuropbrengsten uit activiteiten van de plaatselijke commissies; veel van deze opbrengsten betreffen de verhuur ten behoeve van kerkdiensten. De begraafplaatsen van de stichting realiseerden via grafrechten e.d. ook eigen inkomsten.

Baten uit beleggingen

(bedragen x €)

	2019	2018
Ontvangen dividend	19.695	23.438
Koersresultaat beleggingen	80.466	-37.238
Waarderesultaat grond	-152.000	255.188
Pacht	24.580	9.488
Rentebaten	707	4.439
Totaal baten uit beleggingen	-26.551	255.315

Het *koersresultaat op beleggingen* is conform de algemene marktontwikkeling in 2019.

Op *grond* is een waardevermindering ingeboekt vanwege de toepassing van de vigerende regels.

De *pachtinkomsten* stijgen in vergelijking met 2018; dit heeft te maken met de inning van eenmalige achterstand in pachtbetalingen. Verder is er een klein positief effect door de grondovername in Wânswert in 2019.

Bij de *rentebaten* is de evident lagere rentevergoeding door de banken in 2019 oorzaak van de sterke daling ten opzichte van 2018.

Overige baten

(bedragen x €)

	2019	2018
meegeefsommen Wânswert	1.214.250	0
bijdragen instandhoudingsfonds Gaast / Ferwoude	0	376.948
begeleidingsbijdrage onderhoudsprojecten	26.615	13.780
Overig	23.675	14.397
	1.264.539	405.125

De meegeefsom voor Wânswert bedroeg € 1.214.250 en is gerelateerd aan de waarde van de overgedragen grond. Via de resultaatverwerking is het bedrag als *instandhoudingsfonds* binnen het eigen vermogen geoormerkt.

LASTEN

Besteed aan doelstellingen

(bedragen x €)

	2019	2018
Onderhoud (BRIM/SIM)	430.284	203.829
Onderhoud overige projecten	326.393	643.000
Eigen bijdrage aan financiering projecten	381.415	-44.255
Exploitatie eigen bezit	301.568	220.016
Totaal besteed aan doelstellingen	<u>1.439.660</u>	<u>1.022.590</u>

Onderhoud (BRIM/SIM)

(bedragen x €)

	2019	2018
BRIM-3 (2013-2018)	0	58.884
BRIM-6 (2014-2019)	40.308	1.696
BRIM-8 (2015-2020)	7.247	6.574
BRIM-9 (2013-2018)	0	4.764
SIM-10 (2017-2022)	341.050	98.635
SIM-11 (2018-2023)	7.411	16.880
SIM-12 (2019-2024)	32.664	16.396
SIM-13 (2019-2024)	0	0
SIM-14 (2020-2025)	1.514	0
SIM-15 (2019-2024)	91	0
	<u>430.284</u>	<u>203.829</u>

Onderhoud (BRIM/SIM) loopt per project over een periode van 6 jaren. Dat houdt in dat er per kalenderjaar nogal verschillen kunnen optreden in de onderhoudsbestedingen. Ook worden er werkzaamheden van kerken en jaren geclusterd uitgevoerd.

Onderhoud overige projecten

(bedragen x €)

	2019	2018
Dedgum - rest. kerk en toren	109.696	358.908
Dedgum - uitkijktoren	29.953	0
Dedgum - herbestemming	91.419	90.240
Britsum - orgel	-2.139	106.572
Cornjum - restauratie toren	81.551	0
Jelsum - achterst. onderhoud	0	0
Zurich - pantry en toilet	0	28.000
Holwerd - Ridders	0	16.139
Gaast - achterst. onderhoud	0	0
Ferwoude - achterst. onderhoud	0	0
Gaast - keuken en toilet	0	0
Hegebeintum - rouwborden	15.913	43.141
Wânswert - keuken en toilet	0	0
Wânswert - achterstallig onderhoud	0	0
Wânswert - begraafplaats	0	0
Augsbuurt - restauratie	0	0
	<u>326.393</u>	<u>643.000</u>

Eigen bijdrage aan financiering projecten

(bedragen x €)

2019

2018

Onderhoudsprojecten BRIM/SIM

BRIM 2	0	-13.784
BRIM 6	0	-500
BRIM 7	0	-5.273
BRIM 8	0	-2.967
SIM 10	0	-295.000
SIM 11	0	12.633
SIM 12	-35.537	152.215
SIM 13	-15.251	15.251
SIM 14	59.193	0
SIM 15	35.783	0
<i>sub-totaal BRIM/SIM</i>	<u>44.188</u>	<u>-137.425</u>

Overige projecten

Dedgum	-3.069	-47.500
Britsum (orgel)	6.188	0
Augsbuurt (restauratie)	129.583	0
Wânswert	256.124	0
Gaast / Ferwoude	-51.599	76.599
Hegebeintum	0	64.071
	<u>337.227</u>	<u>93.170</u>
<i>Totaal</i>	<u><u>381.415</u></u>	<u><u>-44.255</u></u>

De lasten-groep *eigen bijdrage aan financiering projecten* regelt via de exploitatierekening de geldstroom uit het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves en -fondsen) naar de dekking van de financiering per project. Deze verwerkingsmethode vloeit voort uit het principe dat aangegane verplichtingen voor de projecten moeten worden afgedekt in het boekjaar waarin ze bekend worden. In 2019 moest op een aantal projecten verlies worden genomen m.n. SIM 14 en SIM 15, met daarnaast Augsbuurt (restauratie) en Wânswert. Het Wânswert-bedrag van € 256.124 wordt gedekt uit het instandhoudingsfonds Wânswert; voor Augsbuurt wordt in 2020 een fondswervingsactie opgezet in de verwachting dat daarvoor nog extra geld kan binnenkomen ten behoeve van deze niet geplande restauratie.

Exploitatie eigen bezit

(bedragen x €)

	2019	2018
Verzekeringspremies	14.745	6.577
Verwarming, verlichting, water	63.748	44.174
Onderhoud / niet subsidiabel	78.909	76.382
Overige kosten pc's	109.851	75.057
overige kosten centraal	33.029	16.198
Onderhoud begraafplaatsen	1.287	1.627
	<u>301.568</u>	<u>220.016</u>

De regel *Onderhoud / niet subsidiabel* omvat o.a. de kerken van Finkum € 23.234, Jorwert € 10.001, Huizum-Voorhof € 7.687. Het restant van € 37.987 bestaat uit een aantal kleinere posten.

De regel *Overige kosten pc's*, feitelijk de kosten van lokale activiteiten, laat een veelheid van bedragen zien. Hier worden genoemd: Huizum € 14.628, Dedgum € 21.124, Westernijtsjerk € 4.095, Rottevalle € 5.435, Kortehemmen € 4.288, Jorwert € 9.431, Olterterp € 5.464, Britsum € 4.974 en Blessum € 4.805; bij nog eens 44 andere kerken is gemiddeld een bedrag besteed van € 809 per kerk.

De *overige kosten centraal* bevatten in 2019 een post van € 28.147, zijnde ten onrechte berekende kosten voor begeleiding van projecten met name in het jaar 2016. De correctie is ten laste geboekt van 'lasten voorgaande boekjaren'.

Het onderdeel **Werving van baten** kent twee onderdelen: *PR, werving en educatie* en *Publicaties*. Specificaties daarvan volgen hierna.

PR, werving en educatie

(bedragen x €)

	2019	2018
Openingen, evenementen	21.053	3.838
Jubileum 2020	25.502	0
Impresariaat	12.527	11.596
Fonds- en donateurswerving	23.658	20.044
Website	4.169	5.382
Overige propagandakosten	604	551
Totaal PR,werving en educatie	<u>87.514</u>	<u>41.411</u>

Publicaties

(bedragen x €)

	2019	2018
Magazine	11.836	12.810
Verzendkosten en handling	9.579	10.056
Redactiekosten	5.785	5.684
Totaal publicaties	27.199	28.550

Beheer en administratie

(bedragen x €)

	2019	2018
Personeelskosten	311.171	294.772
Huisvesting	35.081	35.652
Afschrijvingskosten	15.878	14.260
Bestuurskosten	17.894	13.959
Adviseurskosten	49.204	45.102
Overige kosten	36.227	34.833
Totaal beheer en administratie	465.456	438.578

Personeelskosten

(bedragen x €)

	2019	2018
Lonen en salarissen	254.857	240.225
Sociale lasten	45.113	38.144
Pensioenpremies	18.518	18.356
Reis- en verblijfkosten	11.382	8.737
Ziekteverzuimverzekering	9.253	5.970
Cursussen en opleidingen	1.086	651
Overige personeelskosten	8.588	10.477
Ingeleend personeel	32.198	39.126
Uitkeringen ziekteverzuimverzekering	-69.822	-66.916
Totaal personeelslasten	311.171	294.772

Binnen het onderdeel 'personeelskosten' zijn de *lonen en salarissen* opgenomen van 4,57 fte (stand ultimo 2019); ultimo 2018 was dat 4,4 fte. De gemiddelde bezetting over het jaar 2019 was 4,51 fte. Vanwege enkele langdurige ziektegevallen is er een bedrag van € 69.822 uitgekeerd door de verzekering. De ontstane frictie leidde tot noodzakelijke tijdelijke vervanging, waardoor de post *lonen en salarissen* en de daarbij behorende *sociale lasten* t.o.v. 2018 iets zijn opgelopen. Bij de post *ingeleend personeel* zijn de kosten licht gedaald.

Overige gegevens

Statutaire regeling betreffende de jaarstukken

Statuten d.d. 2 april 2000, artikel 12:

Lid 1: het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.

Lid 2: bij het einde van een boekjaar worden de boeken van de Stichting afgesloten en worden daaruit door de zorg van de penningmeester een balans, een staat van baten en lasten, een en ander met toelichting, opgemaakt.

Lid 3: Binnen zes maanden na het einde van het boekjaar, behoudens verlenging van deze termijn door het Algemeen bestuur, worden deze jaarstukken, voorzien van een rapport van een door het Dagelijks Bestuur aan te wijzen accountant, aan de leden van het Algemeen Bestuur aangeboden en door het Algemeen Bestuur in de eerstvolgende vergadering behandeld. Het Algemeen Bestuur is te allen tijde bevoegd een deskundige ten koste van de Stichting aan te wijzen ter naziening en controle van de jaarstukken.

Lid 4: In de vergadering ter behandeling van de jaarstukken brengt het Dagelijks Bestuur tevens verslag uit over het door hem gevoerde bestuur over het betreffende boekjaar.

Lid 5: Ongewijzigde vaststelling door het Algemeen Bestuur van de jaarstukken geldt als décharge voor de penningmeester voor de uit de stukken blijkende handelingen. Goedkeuring van het verslag van het Dagelijks Bestuur door het Algemeen Bestuur strekt het Dagelijks Bestuur tot décharge voor hetgeen uit dit verslag blijkt.

Lid 6: In elke vergadering van het Algemeen Bestuur brengt het Dagelijks Bestuur voorlopig verslag uit van het verrichte sedert de vorige vergadering van het Algemeen Bestuur.

Bestemming van het saldo van baten en lasten

In de staat van baten en lasten is na de berekening van het exploitatiesaldo de verwerking van dit saldo in het eigen vermogen aangegeven. De jaarrekening is opgesteld na de hiervoor genoemde verwerking van het saldo van baten en lasten.

Controleverklaring

Voor de controleverklaring wordt verwezen naar het rapport op de hierna volgende pagina's.

Overzicht van bijlagen

Na de controleverklaring is een Overzicht Kerkgebouwen, klokkenstoelen als bijlage opgenomen.

Verklaring van het bestuur

Hiermee verklaart het Algemeen Bestuur van de Stichting Alde Fryske Tsjerken te Leeuwarden, dat de jaarrekening 2019 van de genoemde Stichting is opgemaakt in overeenstemming met ter zake vastgestelde richtlijnen en strekt tot décharge van het Dagelijks Bestuur.

De voorzitter, dhr. drs. J. Kersbergen

w.g.

De secretaris, dhr. Ing. M. Weerd

w.g.

Leeuwarden, d.d. 28 mei 2020

OMNYACC
ACCOUNTANTS & ADVISERS
Ter identificatie
Omnyacc In Control B.V.

Stichting Alde Fryske Tsjerken
T.a.v. de heer J. Kersbergen
Postbus 137
8900 AC LEEUWARDEN

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het dagelijks bestuur van Stichting Alde Fryske Tsjerken

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Alde Fryske Tsjerken te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Alde Fryske Tsjerken per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de winst- en verliesrekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Alde Fryske Tsjerken zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verkeerstorenweg 1 ■ 1786 PN Den Helder ■ 0223 - 688600
Balthasar Bekkerwei 90 ■ 8914 BE Leeuwarden ■ 058 - 8200900
info@omnyaccincontrol.nl ■ omnyacc.nl

Omnyacc In Control B.V. is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 37064470 en heeft daar algemene voorwaarden gedeponeerd. De algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle aanbiedingen, offertes, overeenkomsten en overige rechtsverhoudingen. Op uw verzoek zenden wij u deze kosteloos toe. Omnyacc In Control B.V. is aangesloten bij Omnyacc, een samenwerkingsverband tussen juridisch en economisch onafhankelijke kantoren.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 6 mei 2020

Omnyacc In Control B.V.

w.g.

drs. S.G.J. van der Stoop RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

OMNYACC
ACCOUNTANTS & ADVISEURS
Ter identificatie
Omnyacc In Control B.V.

Overzicht Kerkgebouwen, klokkenstoelen

#	RM-nr	Monumentnaam	Omschrijving zelfstandig onderdeel	Jaar van overname	Verzekerde waarde 01-01-2020	Staat van onderhoud (stand 31-12-2019)	SIM-cluster (periode uitvoering) stand per 31-12-2019)
01	23752	Augsbuurt #	Kerk	1971	€ 1.028.600	Matig	SIM-10 (2017-2022)
02	15615	Ginum	Kerk en toren	1972	€ 1.390.700	Goed	SIM-10 (2017-2022)
03	15633	Lichtaard	Kerk en toren	1972	€ 1.487.900	Redelijk	SIM-10 (2017-2022)
04	11698	Sibrandahûs #	Kerk en dakruiter	1993	€ 2.031.700	Goed	SIM-10 (2017-2022)
05	21179	Schurega	Kerk	1973	€ 1.578.900	Goed	SIM-10 (2017-2022)
06	28581	Blessum #	Kerk, toren	1975	€ 2.794.400	Redelijk	SIM-10 (2017-2022)
07	8483	Britswert	Kerk en toren	1975	€ 2.936.000	Goed	SIM-10 (2017-2022)
08	21180	Katlijk	Kerk	1975	€ 1.975.900	Redelijk	SIM-10 (2017-2022)
09	38851	Terband	Kerk en dakruiter	1975	€ 2.428.500	Goed	SIM-10 (2017-2022)
10	15850	Boer	Kerk en toren	1975	€ 1.777.900	Goed	SIM-10 (2017-2022)
11	15878	Zweins	Kerk en dakruiter	1975	€ 2.401.200	Goed	SIM-10 (2017-2022)
12	15862	Peins	Kerk en dakruiter	1975	€ 2.723.600	Redelijk	SIM-10 (2017-2022)
13	15867	Schalsum	Kerk en toren	1975	€ 3.063.600	Goed	SIM-10 (2017-2022)
14	8470	Bears	Kerk en toren	1975	€ 4.003.500	Goed	SIM-11 (2018-2023)
15	24531	Hijum	Kerk	1975	€ 2.369.300	Redelijk	SIM-10 (2017-2022)
16	24529	Feinsum (Finkum)	Kerk	1975	€ 2.476.600	Goed	SIM-10 (2017-2022)
17	31852	Kortezwaag	Kerk en dakruiter	1977	€ 1.235.100	Redelijk	SIM-11 (2018-2023)
18	21198	Ter Idzard	Kerk en toren	1978	€ 1.213.400	Goed	SIM-12 (2019-2024)
19	38694	Bornwird	Kerk	1979	€ 1.185.300	Goed	SIM-12 (2019-2024)
20	13229	Goingaryp	Kerk en klokkenstoel	1978	€ 1.087.600	Goed	SIM-10 (2017-2022)
21	38730	Raard	Kerk	1979	€ 1.004.700	Redelijk	SIM-12 (2019-2024)
22	28584	Boksum	Kerk en toren	1979	€ 3.842.400	Goed	SIM-10 (2017-2022)
23	9511	Sint Jacobiparochie	Kerk en toren	1979	€ 6.737.100	Goed	SIM-10 (2017-2022)
24	39822	Westhem #	Kerk en toren	1979	€ 1.805.869	Goed	SIM-12 (2019-2024)
25	24525	Britsum	Kerk en toren	1980	€ 3.488.200	Goed	SIM-10 (2017-2022)
26	15628	Hegebeintum	Kerk en toren	1982	€ 2.879.400	Goed	SIM-10 (2017-2022)
27	28626	Wier	Kerk en toren	1983	€ 2.381.800	Goed	SIM-11 (2018-2023)
28	39821	Uitwellingerga	Kerk en toren	1983	€ 2.486.000	Goed	SIM-11 (2018-2023)
29	39320	Allingawier	Kerk en toren	1986	€ 2.501.800	Goed	BRIM-8 (2015-2020)
30	38866	Nijeholtwolde	Klokkenstoel	1993	€ 131.300	Goed	
31	8494	Jorwert	Kerk en toren	1994	€ 6.200.100	Goed	SIM-10 (2017-2022)
32	31862	Olterterp #	Kerk	1996	€ 1.872.000	Goed	SIM-11 (2018-2023)
33	24519	Swichum	Kerk en toren	1998	€ 2.228.100	Goed	SIM-10 (2017-2022)
34	31590	Oostrum	Kerk	2003	€ 1.526.500	Redelijk	SIM-11 (2018-2023)
35	31575	Jouswier	Kerk	2003	€ 1.090.200	Goed	SIM-11 (2018-2023)
36	15645	Westernijtsjerk	Kerk en toren	2005	€ 3.240.300	Goed	SIM-10 (2017-2022)
37	38697	Foudgum	Kerk	2007	€ 1.242.400	Goed	BRIM-8 (2015-2020)
38	38700	Hantumhuizen	Kerk	2007	€ 4.170.300	Goed	SIM 14 (2020-2025)
39	38707	Holwerd	Kerk	2008	€ 5.900.800	Goed	SIM 14 (2020-2025)
40	33993	Rottevalle	Kerk en dakruiter	2011	€ 1.575.700	Goed	SIM 14 (2020-2025)
41	20847	Haskerdijken	Kerk en toren	2012	€ 1.308.500	Goed	SIM-10 (2017-2022)
42	9495	Sint Annaparochie	Kerk en toren	2012	€ 5.903.900	Goed	BRIM-8 (2015-2020)
43	33982	Kortehemmen	Kerk	2013	€ 1.213.800	Goed	SIM-10 (2017-2022)
44	24511	Huizum #	Kerk en toren	2013	€ 3.662.200	Goed	SIM-11 (2018-2023)
45	21528	Baaium	Kerk en toren	2014	€ 3.612.700	Goed	SIM-10 (2017-2022)
46	516529	Dedgum	Kerk en toren	2014	€ 1.869.200	Goed	SIM-11 (2018-2023)
47	31596	Wetsens	Kerk	2016	€ 1.718.200	Goed	BRIM-9 (2013-2018)
48	516539	Zurich	Kerk en toren	2017	€ 1.855.500	Redelijk	SIM-12 (2019-2024)
49	515445	Koarnjum	Kerk en toren	2017	€ 3.268.600	Goed	SIM-12 (2019-2024)
50	24537	Jelsum	Kerk en toren	2017	€ 2.749.500	Goed	SIM-12 (2019-2024)
51	39343	Gaast	Kerk	2018	€ 1.345.600	Goed	SIM-14 (2020-2025)
52	39340	Ferwoude	Kerk	2018	€ 1.367.700	Matig	SIM-14 (2020-2025)
53	15643	Wânswert #	Kerk	2019	€ 2.813.700	Goed	SIM-15 (2019-2024)

kerkhof aanwezig